právně z úlu mateřského odnesen nebo po dobu pronásledování kýmsi třetím chycen proti právu, nepozbývá vlastník svého práva projitím těchto lhůt. Dle § 1321 o. o. z. má vlastník pozemku právo zahnati vhodnými prostředky cizí roj (nikoli však zničiti jej) a právo soukromého zájmu roje pro škodu rojem způsobenou.

O včelařství platí na většině posud ustanovení patentu císařovny Marie Teresie ze dne 8. dubna 1775 (sb. zákonů a nařízení z let 1740 až 1780, sv. VII., č. 1680, str. 206), kteryžto patent vydán byl pro Rakousy a Moravu. Od té doby nebylo prohlášeno ve příčině té nijakého nařízení s platností všeobecnou, nýbrž jen dv. dek. ze dne 30. června 1796 pro Korutany, zák. ze dne 18. června 1879 pro Gorici a Gradišku č. 13 z. z. a ze dne 24. února 1885 č. 12 z. z. Dle čl. IX. patentu ze dne 8. dubna 1775 dovoleno jest vlastníku včel vynésti si úly na pastvu ku př. na lučiny (vřesoviště) koncem léta kvetoucí a to bez překážení vlastníka půdy, kterému se za neškodné používání zaplatiti má přiměřeného pastevného (z úlu nanejvýš 2 kr.), avšak vlastník úlů povinnen jest ostříhati úly i pastvu.

Ostatní zákony shora citované liší se co do předmětu tohoto od nejstarších předpisů potud jen, že zřízení úlů závisí na nařízeních představenstva obecního, pokud se týká, jiných orgánů správy politické. Svolení vlastníka pozemku se nežádá k tomu; i není zřizování úlů na cizím pozemku dle citovaného ustanovení patentu posud ještě platného (ovšem již zastaralého) rušením držby (roz. ze dne 8. listopadu 1885 č. 13.084, sb. »Gl. U.« č. 10.794). Vedle cit. patentu zapovězeno jest přísně (náhrada dvojnásobné ceny) zničiti cizí včely a nesmí se ani včely divoké ničiti.

Dle zákona o pěstování včel pro Gorici a Gradišku vydaného nesmí se stavěti úly blíže než 10 *m* u veřejně užívané cesty, cizího obývaného domu, stájů, dvora nebo zahrady, leda by vylétaly včely aspoň ve výši 3 *m* nad naznačenými místy, a že by mezi včelami a místem byla zeď, husté křoviny nebo podobné rozhraní aspoň 8 *m* vysoké. Zákon o pastvě včel stěhovavých pro Korutany vydaný dovoluje přivážeti včely do obcí s rozlehlými vřešovišti z jiných stran země po dobu od 15. srpna do 15. září po předchozím oznamení učiněném obecnímu představenstvu a za stejných podmínek, jako v Gorici a Gradišce.

Vdovné (vidualitium).

I. Pojem.

Právní tato instituce má svůj původ v právu německém. Jakkoli dle justiniánského práva nuzné vdově (vidua indotata) propůjčeno bylo mimořádné právo dědické, že totiž konkurovala s každou třídou (příbuzných) dědiců po muži, mělo přece podstatně jinou povahu vdovné dle středověkého práva německého. Nejstarší forma zaopatření vdovy bylo obvěnění, jež mělo za předmět jen právo požívací ku nemovitostem po čas života ženy vdané, kdežto vdovský podíl neboli vdovné později zahrnoval vůbec vše to, co manželce dáno jest k výživě pro případ vdovství. Na tomto stanovisku spočívá též § 1242 o. o. z. našeho o. o. zákonníka. Vdovné zařaděno jest v o. o, zákonníku mezi smlouvy svatební, pročež není poskytnutí vdovného nikterak legátem (srv. rozh. ze dne 15. června 1864 č. 4206 sb. č. 1931) ani darováním (rozh. ze dne 13. prosince 1882 č. 10.802 sb. č. 9218).

II. Zřízení vdovného.

1. Vdovné zřízeno býti může smlouvou (tedy ve smlouvách manželských anebo smlouvou dědickou) anebo posledním pořízením.

2. Vdovné přísluší vdově hned po smrti mužově; ustanovení toto liší se od norem zákonníka josefinského, dle něhož počínalo vdovné teprve za 6 neděl po smrti mužově.

3. Vdovné má být zapraveno vždy 3 měsíce napřed; předpis tento plyne z povahy alimentace.

4. Vdově přísluší ještě po 6 neděl po smrti mužově a je-li těhotná, až do slehnutí a 6 nedél potom obyčejné zaopatření z pozůstalosti; pokud ale požívá tohoto zaopatření, nemá nároku na vyplácení vdovného.

Právo na 6tinedělní zaopatření má vdova i po zahájení konkursu na pozůstalost manželovu (rozh. ze dne 14. ledna 1863 č. 8343 sb. č. 1639).

5. Provdá-li se žena poznovu, pozbývá práva na vdovné (§§ 1243 a 1244 o. o. z.).

Vdovy a sirotci po úřednících státních viz Pense státních úředníků, jich vdov a sirotků.

Vdovy a sirotci po vojínech.

I. Část všeobecná.

Stát jest povinen pečovati netoliko o všechny osoby, jež mu slouží, pro případ, že by se staly nezpůsobilými k výdělku, nýbrž má povinnosť starati se i o nejbližší příbuzné státních služebníků, o jich vdovy a sirotky a nahraditi jim živitele a zaopatřovatele, pokud ovšem stačí prostředky a majetek státní. Zásada tato platí tím spíše ohledně osob, jež pro česť a slávu státu uvnitř i zevnitř, jako příslušníci ozbrojené moci věnují své celé bytí státu a jeho hlavě a jež jsou každou chvíli ochotny obětovati život svůj za vlasť, bez ohledu na osoby jim v životě milé a drahé — manželky a děti — jichž jsou jedinou oporou a které by bez pomoci zde zanechali, slavně sami padnuvše na poli cti. Tato míra nejvyššího sebezapírání ukládá státu závazek, by cestou zákonnou se o to postaral, aby vdovy a sirotci po vojínech neupadly v bídu a nouzi. A skutečně shledáváme, že vlády v obou polovicích říšských předkládají, zejmena v posledním desetiletí sborům zákonodárným osnovy zákonů směřující jednak k trvalému zaopatření, jednak k vydatnějšímu podporování nejbližších nuzných příslušníků osob, jež u výkonu služby vojenské staly se nezpůsobilými k výdělku nebo padly před nepřítelem. Opatření taková jsou tím nutnější, ježto povinnosť branná jest rozšířena na široké vrstvy obyvatelstva. Státního zaopatření vdov a sirotků po vojínech bylo se domáháno ve více směrech.

II. Příslušné zvláštní předpisy obsahuje zákon ze dne 27. dubna 1887 č. 41 ř. z. o vojenském zaopatření vdov a sirotků po důstojnících a po mužstvu vojska, válečného loďstva, zeměbrany a domobrany.

Nárok na zaopatření mají:

a) vdovy a sirotci po důstojnících a mužstvu, jichž manžel padl před nepřítelem neb

b) o život přišel na některé vystrojené válečné lodi následkem neštěstí námořského;

c) manželky a děti po důstojnících a osobách mužstva před nepřítelem pohřešených neb ztracených, kteří v době, kdy byli ztraceni, požívali platů vojenských (gáže, platu, výslužného);